

BROJALICA U KONTEKSTU CJELOVITOG RAZVOJA DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Čaić, Nikolina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:921480>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET U SPLITU

ZAVRŠNI RAD

**BROJALICA U KONTEKSTU CJELOVITOG
RAZVOJA DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI**

NIKOLINA ČAIĆ

Split, rujan 2024.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET U SPLITU

Preddiplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

ZAVRŠNI RAD

Brojalica u kontekstu cjelovitog razvoja djece rane i predškolske dobi

Mentorica: prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Studentica: Nikolina Čaić

Matični broj: 0244027426

ZAHVALA

Ovaj rad posvećujem svojoj obitelji koja mi je bila najveća i najbolja podrška tijekom studiranja. Hvala im što su me bodrili, poticali, podržavali i osigurali sve uvjete, kako bih uspješno završila ovaj studij.

Posebna zahvala ide mojoj kćeri Ivi, mojoj jednoj, stalnoj i vječnoj ljubavi.

Sadržaj

1.Uvod	1
2.Uloga odgajatelja u glazbenom razvoju djeteta	2
3.Vrste glazbenih aktivnosti u vrtiću	4
3.1.Pjevanje	5
3.2.Slušanje glazbe	6
3.3.Sviranje	8
3.4.Prve glazbene igre	9
3.4.1.Cupkalice	9
3.4.2.Tapšalice	10
3.5. Brojalice	11
3.5.1.Vrste brojalice	12
3.5.1.1.Brojalice s obzirom na melodijski sadržaj	12
3.5.1.2.Govorene brojalice	12
3.5.1.3.Pjevana brojalice	13
3.5.1.4.Podjela brojalice prema sadržaju	14
3.5.1.5.Konkretna brojalice	14
3.5.1.6.Besmislena brojalice	15
3.5.1.7.Smisljena brojalice	15
3.5.1.8.Kombinirana brojalice	15
3.6.Obrada brojalice u praksi	16
4.Utjecaj glazbenih aktivnosti na cjeloviti razvoj djeteta	18
5. Zaključak	21
5.Literatura	22

1. Uvod

Prema Nacionalnom okvirnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2010, str. 28) ističe se temeljna uloga predškolskog odgoja i obrazovanja kao „stvaranje uvjeta za potpun i skladan razvoj djetetove osobnosti, doprinos kvaliteti njegova odrastanja i posredno, kvaliteti njegova obiteljskoga života“. Razvoj djeteta obuhvaća emocionalne, intelektualne, fizičke i socijalne aspekte. Glazba, kao važan dio obrazovanja potiče kreativnost, emocionalni izraz i socijalnu interakciju kod djece. Predškolske ustanove pružaju idealan okvir za istraživanje glazbenih aktivnosti koje potiču dječju radoznalost i razvoj motoričkih vještina.

Rade (2009, str. 29) ističe da „stihovima, pjesmicama i brojalicama možemo poduprijeti rani komunikacijski, emocionalni i jezični razvoj djeteta. Učinak je tim bolji ako se ove aktivnosti izvode u ozračju međusobne blagonaklonosti između roditelja i djeteta“. Također smatra da brojalica ima i odgojnu funkciju jer ponavljanje teksta brojalice kod djece stvara osjećaj sigurnosti i predvidivosti. Uvođenje brojalica u odgojne aktivnosti djece istražuje njihovu ulogu u poticanju razvoja ključnih dječjih vještina. Brojalice ne samo da potiču jezične i matematičke sposobnosti, već i doprinose socio-emocionalnom razvoju djeteta. U ovome radu će se govoriti o integraciji brojalica u svakodnevne aktivnosti te njihov utjecaj na cjelovit razvoj djeteta.

Integracija brojalica u glazbeni odgoj može dodatno unaprijediti razumijevanje ritma i melodije kod djece te potaknuti njihovu sposobnost izražavanja kroz glazbu. Kroz glazbene aktivnosti s brojalicama djeca uče važnost suradnje, timskog rada uspješno izgrađuju samopouzdanje. Ovakav pristup podržava individualni razvoj djeteta i stvara temelje za daljnje učenje i razumijevanje svijeta oko sebe.

Šagud (2015, str. 93) smatra da je „igra aktivnost koja istodobno podupire različite aspekte cjelovitog razvoja djeteta te ujedinjuje mnogostrana područja njegova učenja“. Plesanje, pjevanje, sviranje na udaraljkama uz igru, kao najvažniju dječju aktivnost pridonosi tjelesnom razvoju djeteta time što se razvijaju govorni organi, prsni koš, miškulatura vrata i grla, razvija se gipkost, a pokreti trupa i nogu su usklađeni.

U ovom završnom radu obradit će se vrste glazbenih aktivnosti u dječjim vrtićima i načine na koji ih odgajatelji primjenjuju, s posebnim naglaskom na brojalice i njihov utjecaj na cjelokupan razvoj djeteta. Konačni cilj rada je istaknuti mnogobrojne načine na koje glazba može oblikovati razvoj djeteta i izgradnju njegove osobnosti.

2. Uloga odgajatelja u glazbenom razvoju djeteta

Kombinacijom pjevušenja, pjevanja i motoričkih pokreta odrasli često ali nesvjesno izvode male govorno-motoričke igre, a kasnije se te igre spontano prenose s generacije na generaciju.

Dugonjić (2019) smatra da je dolazak u dječji vrtić vrlo je izazovno i stresno iskustvo za dijete. Do sada, naviknuto na svoju primarnu zajednicu – obitelj, često se događa da se dijete osjeća preplašeno i bespomoćno kada se suoči s novim okruženjem, vršnjacima te nepoznatim odraslima. Odgajatelj je taj koji prvi uspostavlja vezu s djetetom, postupno mu pomažući da se prilagodi novoj sredini i zajednici. Aktivnim sudjelovanjem odgajatelja i njihovim stručnim doprinosom poboljšat će se glazbene predispozicije djece. Vidulin-Orbanić (2016) smatra da je izuzetno važno da odgajatelj prilazi svakom djetetu individualno kako bi ga potaknuo na sudjelovanje u glazbenim aktivnostima jer njegov osobni doživljaj glazbe može biti ključan za njihovu motivaciju. Pozitivna i poticajna sredina ključna je u dječjem razvoju. Odgajatelj treba pažljivo pratiti, razumjeti potrebe i interese djeteta kako bi mogao prilagoditi okruženje i materijale koji odgovaraju potrebama svakog djeteta.

Kako navode Vasta i suradnici (1995) teorija socijalnog učenja većinom utemeljena na idejama bihevioralnog psihologa, Alberta Bandure koji smatra da su procesi učenja odgovorni za velik dio dječjeg razvoja. Učenje opažanjem temelji se na tome da su djeca opažači dok su modeli roditelji, odgajatelji, braća i sestre. Bandura smatra da će dijete najvjerojatnije imitirati onaj model koji posjeduje karakteristike za koje dijete drži da su privlačne ili poželjne. „Imitacija se zbiva kada dijete kopira ono što je vidjelo, a imitacija ne treba uvijek biti precizna replika onoga što je opaženo. Kada dijete opažajući model stekne općenite vještine“ (Vasta, Haith i Miller, 1995, str. 47-52).

Dakle, kao demonstrator i model, odgajatelj služi kao uzor kojeg djeca oponašaju kroz pljeskanje, pjevanje, govor, ples ili kretanje – što je ključno za njihov razvoj i učenje! Uz navedeno, treba biti svjestan pravilnog određivanja visine tona pri pjevanju kako bi se prilagodio opsegu dječjeg glasa, izbjegavajući time potencijalno naprezanje grla i trajno oštećenje glasnice (Marić i Goran, 2013).

Svakodnevni susreti djeteta s pomno odabranom glazbom u njemu će razviti želju i potrebu za slušanjem glazbe. U roditeljskom domu ili vrtiću, glazba postaje dječja radosna svakodnevica te se tako zadovoljava potreba za ljubavlju, nježnošću i bliskim

kontakto s odraslim osobama. Prema programskom usmjerenju odgoja i obrazovanja predškolske djece (1991) navodi se poticanje djece na glazbene aktivnosti kao što je pjevanje, važno je da odgajatelj također sudjeluje i pjeva, a da su pjesme prilagođene glazbenom uzrastu djece i njihovim vokalnim mogućnostima. Ako odgajatelj često i rado pjeva djeci jednostavne dječje pjesmice ona će mu se pridružiti i pjevati s njim. Marić i Goran (2013) smatraju da dobro odabrana glazba utječe na razvoj slušne osjetljivosti i na razvijanje estetskih osjećaja jer se direktno obraća unutarnjim emocijama i snažnije ih razvija, a to je iznimno važno za cjelovit razvoj djeteta. Ako je moguće, uvijek je bolje izabrati živu izvedbu pjevanja ili sviranja instrumenata jer takve izvedbe doprinose kvalitetnijem i boljem doživljavanju glazbe te ostavljaju jači utisak. Poticajno okruženje u vrtiću omogućuje djetetu svakodnevnu interakciju s raznovrsnim oblicima učenja, uključujući upotrebu glazbe i glazbenih instrumenata, jezičnih, matematičkih i prirodnih znanosti čime se potiče istraživački pristup.

Odgajatelj kao refleksivni praktičar primjenjuje različite tehnike refleksije poput vođenja bilješki, pisanja dnevnih zapisa, stvaranja reflektivnih eseja te vođenja razgovora s kolegama. Cilj ovih aktivnosti je analizirati vlastite postupke, prepoznati svoje snage i područja za unapređenje te razviti strategije za daljnji profesionalni razvoj. Također, odgajatelj dokumentira aktivnosti djece, bilježeći njihove izražaje kroz glazbu, pokret, dramske aktivnosti te bilježi različita iskustva i socijalne interakcije među djecom (NKRPOO, 2010, str. 38-44).

Dobrota (2019) je provela istraživanje u kojem je ispitala stavove odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću te njihovoj samoprocjeni kompetentnosti za provedbu tih aktivnosti. Utjecaj godina radnog staža na dnevno slušanje glazbe i svidanja klasične glazbe, dodatne glazbene poduke te učestalost realiziranja glazbenih aktivnosti jedni su od problema istraživanja. Zaključeno je kako se dnevno slušanje glazbe odgajatelja ne razlikuje s obzirom na godine radnog staža te da odgajatelji kojima se sviđa klasična glazba imaju pozitivnije stavove prema glazbenim aktivnostima, kao i da najčešće realiziraju one glazbene aktivnosti za koje se osjećaju najkompetentnijima. Sviranje, slušanje glazbe, brojalice, pjevanje te glazbene igre najčešći su redoslijed realizacije glazbenih aktivnosti.

3. Vrste glazbenih aktivnosti u vrtiću

Cilj pedagoškog procesa kroz glazbena iskustva jest da se razvija estetski potencijal djeteta, naglasak je na upoznavanju ljepote koje pruža glazba te mu omogućiti da doživi glazbenu umjetnost. Glazbene aktivnosti u vrtiću igraju važnu ulogu u cjelokupnom razvoju djece, kroz glazbu razvijaju kognitivne, emocionalne, socijalne i motoričke vještine.

Marić i Goran (2013) navode kako u ranom i predškolskom odgoju glazba zauzima posebno mjesto kao izvor opuštanja i radosti. Djeca se mogu izraziti kroz melodije i pjesme također se mogu zabaviti i osjetiti povezanost s drugima. Pjesma je često ključni element u obilježavanju važnih trenutaka u našim životima, uključujući i proslave dječjih rođendana u vrtićima. Zajedničkim pjevanjem stvara se ugodno ozračje ispunjeno veseljem i radošću. Glazba potiče osjećaj zajedništva i pripadnosti dok ritmički zvukovi i poznate melodije unose toplinu i sreću u svaki kutak prostora. Uz glazbu obični trenutci postaju čarobni, a svakodnevne aktivnosti dobivaju novu dimenziju. Takvo okruženje izuzetno je važno za djecu, osim što uživaju u trenutku, grade trajne uspomene. Dječja pažnja traje kratko, pa se glazbene i druge aktivnosti provode sve dok je prisutan djetetov interes i pažnja. Ključan faktor provođenja aktivnosti je dob djeteta. Pažnja trogodišnjacima pada svega nakon deset minuta dok petogodišnjaci mogu dulje održati fokus i pažnju, čak i do pola sata. Dakle, najviše ovisi o odgajateljevoj odluci kakav će metodički način primijeniti kako bi zainteresirao djecu.

Riman (2008) smatra da nasljeđe, okolina i vlastita aktivnost utječu na razvoj glazbenih sposobnosti, a da je dječja aktivnost uvjet da se dispozicije razvijaju u sposobnosti. Razlike među djecom vidljive su u njihovim glazbenim sposobnostima i sklonostima odnosno u osjećaju za ritam, glazbenom sluhu i pamćenju melodija.

Dobrota (2007) ističe da na razvoj dječjih glazbenih sposobnosti utječu činitelji iz okruženja, pa naglašava važnost da dijete odrasta u glazbenom poticajnom okruženju. Najzastupljeniji oblici glazbenih aktivnosti s pomoću kojima se djeci pomaže razvijati interes za glazbu su igre s pjevanjem, aktivno slušanje glazbe, sviranje s udaraljkama, poticanje dječjeg stvaralaštva te obrade pjesme ili brojalice.

3.1. Pjevanje

Marić i Goran (2013) ističu da pjevanjem jednostavnih pjesmica, izgovaranjem ritmiziranih tekstova probuđujemo dječji interes za glazbu, a probuđeni interes postaje pokretač djetetove aktivnosti. Esencijalnu ulogu u cjelovitom razvoju djeteta ima pjesma, a slušanje odraslih dok pjevaju obogaćuje djetetov emocionalni i iskustveni svijet. Dijete postaje svjesno potencijala svog glasa jer u prvoj godini života počinje spontano pjevušiti, a kasnije slušanjem pjevanja ili istovremenim pjevanjem s odraslima.

Koncept „odgojnog pjevanja“ u pedagošku teoriju uvela je talijanska pedagoginja Rosa Agazzi, naglašavajući njegovu važnost riječima: „Kad se obraća nepoznatim silama, pjeva domorodac; kad uspavljuje svoje dijete, pjeva majka; dok obavlja posao, pjeva radnik; na polju pjeva seljak, a u svojim igrama dijete; kad zasja sunce, pjevuši starac; pjeva onaj koji voli i koji se nada. Tek kada bi se čovječanstvu zabranilo pjevanje, shvatili bismo da je ono nužnost ljudskog života“ (Manasteriotti, 1988, str. 5 prema Marić i Goran, 2013, str. 20).

Pjevanjem se razvija dječji glas, glazbeni sluh, osjećaj za ritam i govor te se obogaćuje dječji rječnik. Dijete doživljava pjesmu kao igru pa tako ponavljanjem vokala ili kratkih slogova na neodređenim visinama započinje u najranijoj dobi. U trećoj godini života dijete se pridružuje pjevanju s odgajateljem ili roditeljem, pa je važno birati pjesme koje će biti zanimljive, razumljive i lako pamtljive. Koristeći mali opseg tonova i jednostavan ritam pospješuje se pamćenje pjesme, tako djeca najbrže i najlakše pamte pjesme koje su povezane s njihovim svakodnevnim okruženjem. Djeca često imitiraju odrasle u njihovim svakodnevnim aktivnostima, pa odgajatelj ili roditelj može zapjevati uspavanku „Spavaj, lutkice“ (slika 1). U početku će dijete pažljivo slušati, zatim će pokušati s odraslom osobom uspavati lutku, a kasnije će samostalno pjevati pjesmu dok uspavljuje lutku. Djeca svojom maštom i kreativnošću izražavaju svoje unutarnje svjetove kroz glazbu.

Spavaj, lutkice

S. Fučkar

Spa - vaj, spa - vaj lut - ki - ce,
Ti ćeš mir - no spa - va - ti,

sko - pi svo - je o - či - ce,
ja - ću te - bi pje - va - ti.

Slika 1. uspavanka

Djeca u toj dobi nesvjesno uče i oponašaju pjevanje odraslih stoga je neophodno da odrasli pjevaju jasno, razumljivo i razgovijetno jer u protivnom, dijete će improvizirati i umetati nove, njemu razumljive riječi.

3.2. Slušanje glazbe

„Čovjek slušanjem osjeća i doživljava glazbu nevidljivim putem, svojom unutrašnjom, intelektualnom i emocionalnom aktivnošću“ (Marić i Goran, 2013, str. 121). Predškolska djeca najčešće slušajući glazbu – plešu! Često izmišljaju nove pokrete koje pokušavaju spojiti sa glazbom koju slušaju, tako će slušajući glazbu koja ima polagani tempo uskladiti pokrete ruku i nogu (slika 2.)

Gdje je onaj cvijetak žuti

Prepjev: J. Žganjcer

G. B. Pergolesi

Gdje je o - naj cvije - tak žu - ti, što ga cije - la šu - ma
Vje - tar šu - ští gra - ne di - ra, pi - ta cvijet gdje sni - va

zna? Gdje se skri - va za - što šu - ti, zar ga što u - vrije - dih ja? Nek' me
sad. Još mi sr - ce ne - ma mi - ra, do - di cvije - te smi - ri jad. U njem'

vo - di la - bud bije - li, ko - jeg po - zna cije - li svijet. Ir' nek'
bo - je sun - ca i - ma što nam di - vni da - de maj! Sti - že

hla - dni vje - tar ve - li, gdje je taj moj ma - li cvijet.
je - sen, i - de zi - ma, ve - ne cvijet, svoj na - de kraj.

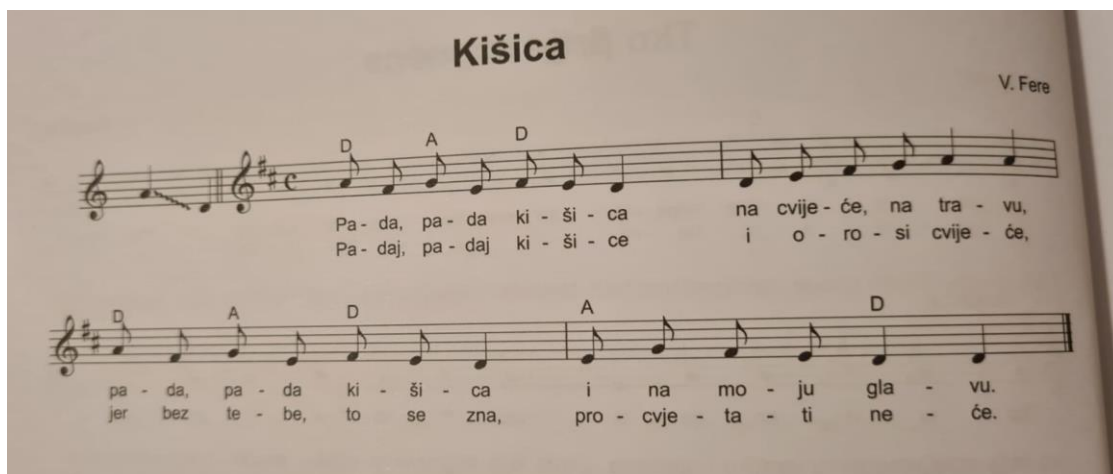
Slika 2. skladba polaganog tempa

Djecu treba poticati da plešu jer tada uživaj cijelim svojim bićem, skladbe i dječje pjesmice imaju čvrst ritam i jasan metar pa djeca mogu stupati ili vježbati. Djeci treba prepustiti da samostalno biraju što žele tako za vrijeme proslave rođendana u skupini, slavljenik s odgajateljem bira što će slušati i kako će plesati za vrijeme proslave, primjerice može birati društvene plesove valcer, tango, polku i dr.

Dakle, dijete u ranim godinama života može zapaziti odnose u izvođenju glazbe pa tako uočava vrlo glasno – vrlo tiho, vrlo brzo – vrlo sporo, jedan pjevač – više pjevača (ako je zbor). Međutim, što se tiče kontrasta visoko – duboko djeca ga teže shvaćaju i prepoznaju u glazbi jer u stvarnom životu ima drugačije značenje. Tada odgajatelj prilagođava djeci upoznavanje s pojmovima u glazbi tako što će upaliti violinsku skladbu koja bi se odnosila na visoki zvuk, i kontrabas koji bi označavao duboki zvuk, uz navedeno je poželjno da priloži slike kako bi djeca mogla percipirati o kakvim je instrumentima riječ.

Pjesma koja je upućena djetetu stvara čvrstu emocionalnu vezu između djeteta i odrasle osobe. Djeci je glas uvijek bio zanimljiviji i posebniji negoli zvuk instrumenta jer je dokazano da maleno dijete može prepoznati glas osobe koja pjeva i spojiti ga s glasom osobe koju već poznaje. Samim činom slušanja odraslih osoba, djeca bogate vlastiti emocionalni i doživljajni svijet.

Marić i Goran (2013) naglašavaju da je korisno ispuniti pauze i stanke u dječjoj igri tijekom dana te ih ispuniti s glazbom. Glazba treba biti lijepa i kvalitetna jer svako slušanje ostavlja trag u djetetovoj svijesti. Uz navedeno, slušanje glazbe može se integrirati u različite dnevne aktivnosti poput oblačenja, presvlačenja, uspavlivanja ili promatranja prirodnih pojava. Tako možemo pjevati o kiši (slika 3.) dok s djetetom u naručju promatramo kišu, ta aktivnost ostavlja dubok i snažan doživljaj. Kišne kapi možemo imitirati lagano tapkajući djetetovu kosicu jer će dijete tada doživjeti kišu kao nešto prirodno dok se pritom stvara osjećaj ugone i smirenosti.

Slika 3. pjesma povezana s prirodnim pojavama

Istraživanja pokazuju da dijete u utrobi zajedno s majkom „sluša“ glazbu i doživljava ljepote veselih noti i ritma također sluša i neugodne zvukove i buku! Marić i Goran (2013) navode da u šestom mjesecu života, dijete pokretima ruku i nogu reagira na izvođenje instrumentalne glazbe. Najčešći podražaji nastaju na zvukove violine i frule jer ta glazba doseže nježne, ugodne i visoke zvukove, a takvi zvukovi djeluju pozitivno na dijete. Završetkom druge, a ulaskom u treću godinu, dijete može održati pažnju dok traje izvođenje kraće skladbe, isto tako usklađuje pokrete tijela sa slušanom glazbom, posebno s onom koju je do sada vrlo dobro upoznalo. Unatoč ljepoti i raznovrsnosti glazbenih skladbi naglasak je na pomnom biranju jačine i vrste glazbe. Tako djeca ne bi trebala neprekidno slušati glazbu jer im je potrebno i vrijeme za odmor od zvučnih podražaja. Stalno izlaganje glasnoj i bučnoj glazbi može izazvati kontraefekte poput dekoncentracije i nemira što rezultira oštećenjem dječjeg sluha i središnjeg živčanog sustava.

3.3. Sviranje

„Kvalitetno i poticajno okruženje sadržava visok obrazovni potencijal, s obzirom na to da djeca uče aktivno (istražujući, čineći) te surađujući s drugom djecom i odraslima“ (Slunjski, 2008, str. 21 prema Marić i Goran, 2013). Interakcija sa socijalnom i materijalnom okolinom pozitivno utječe na dijete jer bogati svoja iskustva, a to potvrđuju i razne pedagoške koncepcije Montessori, Reggio, kurikulum Korak po Korak i dr. U centru za glazbeno izražavanje i stvaranje često se primjenjuje skup udaraljki poznat kao Orffov instrumentarij koji uključuje dvije glavne kategorije instrumenata: melodijske instrumente, kao što su metalofon, ksilofon i zvončići, koji proizvode zvukove s određenom visinom tona te ritamske instrumente poput bubnjeva,

triangla, kastanjeta, činela i praporaca, koji služe za sviranje ritma bez specifičnih tonova. Kada djeca prvi put upoznaju ove instrumente bitno je pružiti im priliku da samostalno istraže i dožive zvukove koje svaki od njih proizvodi. Ove aktivnosti ne samo da omogućuju djeci dodatno istraživanje zvučnih mogućnosti, već i potiču njihovu kreativnost i angažman u procesu stvaranja.

3.4. Prve glazbene igre

3.4.1. Cupkalice

Marić i Goran (2013) navode da cupkalice još naziv i cupaljke i mogu se pjevati ili ritmički recitirati, pružajući djeci osjećaj veselja i ritma. Kada dijete počne sjediti, možemo započeti s izvođenjem cupkalica. Ove razigrane aktivnosti uključuju sjedenje djeteta u krilu odgajatelja, dok on lagano poskakuje u ritmu pjesme i recitira prigodan tekst. S vremenom dijete postaje sve samostalnije i počne stajati, cupkalice se mogu prilagoditi tako da dijete odgajatelj drži dijete za ruke i izgovara tekst cupkalice. Ovaj način izvođenja doprinosi motoričkom razvoju i osjećaju za ritam. Također, cupkalice pomažu u stvaranju bliske emocionalne veze između odgajatelja i djeteta što je izuzetno važno za njihov emocionalni i socijalni razvoj.

Primjer cupkalica (Marić i Goran, 2013, str. 30):

Cup, cup, nožicama

Cup, cup, nožicama,
Pljesni, pljesni ručicama.
Pa poskoči hopa, hop,
Cupni sada skok na skok.

Cucu lale

Cucu, cucu, lale,
Patka snijela jaje.
Ivi ga daje.
Ivo ga neće,
Glavom kreće.

U ritmu ovih cupkalica odgajatelj može lagano poskakivati s djetetom na koljenima, stvarajući tako veselu atmosferu. Kada dijete postane starije, sposobnije i može samostalno stajati odgajatelj ga može držati za ruke i izvoditi lagane skokove u ritmu poznate cupkalice. Ova jednostavna, ali zabavna aktivnost pomaže u razvoju ritma,

koordinacije i motoričkih vještina dok istovremeno stvara čvrstu emocionalnu povezanost između odgajatelja i djeteta.

3.4.2. Tapšalice

Tapšalice često zvane tašunjalke ili tašalice jedne su od igara odraslih s djecom najranije dobi. Dok izvodimo tapšalice, dijete može biti u različitim položajima – ležati na leđima, sjediti ili stajati, ovisno o stupnju njegovog razvoja. Bliska odrasla osoba ritmički plješće dječjim rukama i izgovara riječi pjesmice. Tapšalice je korisno često ponavljati i ne mijenjati ih previše, jer kada dijete čuje poznatu tapšalicu, uvijek će je dočekati s veseljem, a postupnim ponavljanjem će je sve bolje usvojiti. Starija djeca mogu tapšalice izvoditi samostalnije, plješćući dlanovima. Ove aktivnosti donose djeci radost i značajno potiču razvoj motoričkih sposobnosti, osjećaja za ritam i jezičnih vještina ističu Marić i Goran (2013).

Primjer tapšalice (Marić i Goran, 2013, str. 31):

Tašun, tašun

Tašun, tašun, tanana,
I svilena marama,
Tko tašuni kruha da,
Rodit će mu pšenica.

Taši, taši

Taši, taši, tanana,
Beba već je pospana.
Večericu pojela,
Da bi bolje zaspala.

U drugom stihu cupkalice „Taši, taši“ umjesto riječi „beba“ izgovaramo djetetovo ime. Pjevajući prva tri stiha plješćemo djetetovim ručicama dok na zadnji stih ručice podižemo iznad djetetove glave. Ako tapšalice obrađujemo sa starijim djetetom tada ono samostalno izvodi navedene pokrete.

U ranom djetinjstvu i predškolskoj dobi, djeca najbolje razvijaju svoje glazbene sposobnosti. Starc. i sur. (2004) u svom radu ističu kako su sposobnost prepoznavanja i reprodukcije zvukova i zvukovnih kombinacija ključne karakteristike za glazbeni razvoj. „Glazba obogaćuje i oplemenjuje život u predškolskoj ustanovi što predstavlja dio njezina kulturna identiteta. Glazbenim aktivnostima postiže se neprocjenjivo ozračje

u dječjem vrtiću, a ujedno se pozitivno utječe na cjelovit razvoj svakog djeteta“ (Miočić, 2012, str. 73).

3.5. Brojalice

„Brojalica je glazbeno-govorni oblik komunikacije u životu djece rane i predškolske dobi, riječi i ritam čine temelj njezine konstrukcije. Zanimljiva je igra izgovorenim riječima koje zbog svog ritmiziranog glazbenog oblika dobivaju posebnu draž“ (Marić i Goran, 2013, str. 157). Peteh (2007) ističe da vrijednost brojalice u radu s predškolskom djecom vidi u govornom razvitku, razvitku spoznajnih sposobnosti, razvitku govorne kreativnosti i razvitku pokreta i ritma.

Sam Palmić i Jurišić (2002) smatraju da su brojalice glazbeni sadržaji koji mogu biti središnji ili temeljni elementi dječjih glazbenih aktivnosti. One su izuzetno vrijedne jer same po sebi ispunjavaju sve postavljene odgojno-obrazovne ciljeve, uključujući estetske i kreativne. Zbog svojih specifičnosti, brojalice imaju prisutnost u svim fazama glazbenih aktivnosti – od motivacije i poticaja preko konkretizacije pa do završetka aktivnosti. Kroz brojalice je moguće privući djetetovu pažnju i zainteresirati ga za nove brojalice, obogaćujući tako njegovo glazbeno iskustvo i razvoj.

Brojalice, kao ključni elementi glazbenih aktivnosti, zahtijevaju pažljivo planiranje vremena i prostora. Trajanje brojalice nije strogo određeno; ono ovisi o interesu i koncentraciji djeteta. Prostor potreban za izvođenje brojalica nije samo fizički – uključuje emocionalne i intelektualne aspekte koju su ključni za svaki glazbeni sadržaj i aktivnost. Stvaranje odgovarajućeg okruženja omogućava djeci da se postupno urone u glazbene aktivnosti, što doprinosi njihovom cjelokupnom razvoju.

Djeca se već u najranijoj dobi susreću s brojalicama unutar obiteljskog okruženja, gdje ih uče od roditelja, braće, sestara i drugih članova obitelji. Brojalice postoje već stoljećima i prenose se usmeno, s generacije na generaciju. Pored korištenja na materinjem jeziku, sve češće se upotrebljavaju i brojalice na stranim jezicima. Postoji mnogo načina izvođenja brojalica, kao što su mahanje rukama lijevo-desno, gore-dolje, pljeskanje i poskakivanje. Mogu se koristiti i različita instrumentalna pomagala, poput zvečke, trianglera i udaraljki. Brojalice su ključne u igri jer omogućavaju pravedno određivanje uloga, poput toga tko će žmiriti, loviti, imati glavnu ulogu ili izvoditi druge aktivnosti smatraju Marić i Goran (2013).

3.5.1. Vrste brojalica

Prema Gospodnetić (2015) brojalice se mogu klasificirati u nekoliko kategorija: one koje imaju smisao (smislene) i one koje su besmislene (nonsensne), zatim brojalice u mješovitoj mjeri te brojalice s melodijom (melodične brojalice). Smislene brojalice su one koje imaju jasan i razumljiv sadržaj, dok besmislene brojalice sadrže riječi i fraze bez logičkog značenja, često korištene zbog njihovog ritma i zvučnosti.

S druge strane, Jurišić i Palmić (2002) dijele brojalice na dvije glavne kategorije: prema načinu izvođenja i prema sadržaju. Prema načinu izvođenja, brojalice mogu biti pjevane (otpjevane) i govorene (izgovorene). Govorene brojalice se recitiraju dok se pjevane brojalice izvode uz melodiju, često s pratećim ritmičkim pokretima ili instrumentima. Prema sadržaju, brojalice se dijele na smislene (logične i razumljive), besmislene (nonsensne) i kombinirane (koje sadrže elemente obje vrste). Smislene brojalice imaju jasan narativ ili poruku dok besmislene brojalice koriste riječi i fraze bez logičkog značenja za stvaranje ritmičkog i zvučnog efekta. Kombinirane brojalice sadrže elemente i smislene i besmislene strukture, često balansirajući između ritma i značenja.

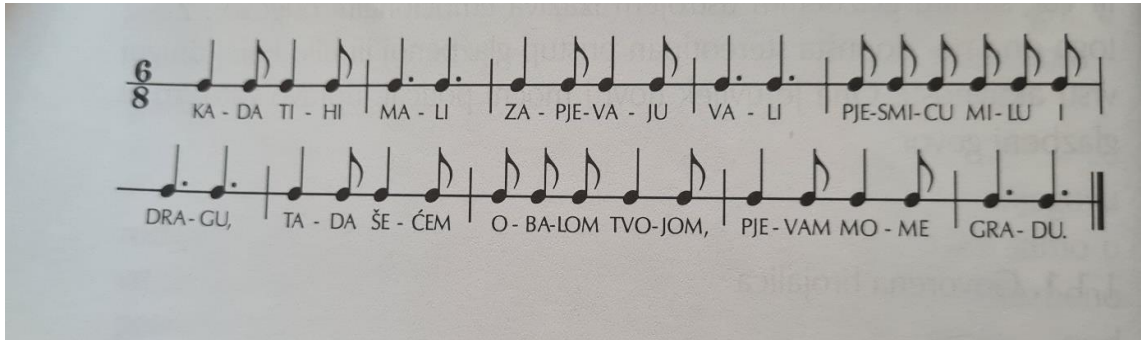
3.5.1.1. Brojalice s obzirom na melodijski sadržaj

Prema Jurišić i Sam Palmić (2002), brojalice su često bogate glazbenim elementima, uključujući ritam i ton te se uvelike oslanjaju na dječju maštu. Dječja mašta neprestano preobražava stvarnost u igru i obrnuto, stvarajući bogate i živopisne stihove koji se spontano oblikuju u brojalice. Stihovi nisu samo plod mašte već su često nadopunjeni djetetovim iskustvima, stvarajući tako jedinstven spoj stvarnosti i imaginacije. Brojalice s obzirom na melodijski sadržaj dijele se na govorene i pjevane brojalice.

3.5.1.2. Govorene brojalice

Jurišić i Sam Palmić (2002) ističu da govorenoj brojalici (slika 4.) nedostaju različite visine tonova pa se njena jezično-ritmička struktura održava od početka do kraja u jednom stalnom tonu ili na istoj visini tona. Također navode da je „govorena brojalica snažni intelektualni i glazbeni poticaj. Dječjem sluhu, a često i oku, glazbeni prostor i vrijeme koje ona ispunjava, prirodno bliski, bliskiji od svih ostalih mogućnosti kreativnog izražavanja. Ispunit će dijete zadovoljstvom stoga što uvijek odiše ritmičkom svježinom i bogatstvom riječi“ (Jurišić i Sam Palmić, 2002, str. 22). Njihova tvrdnja da su govorene brojalice snažan intelektualni i glazbeni poticaj čini se opravdanom jer

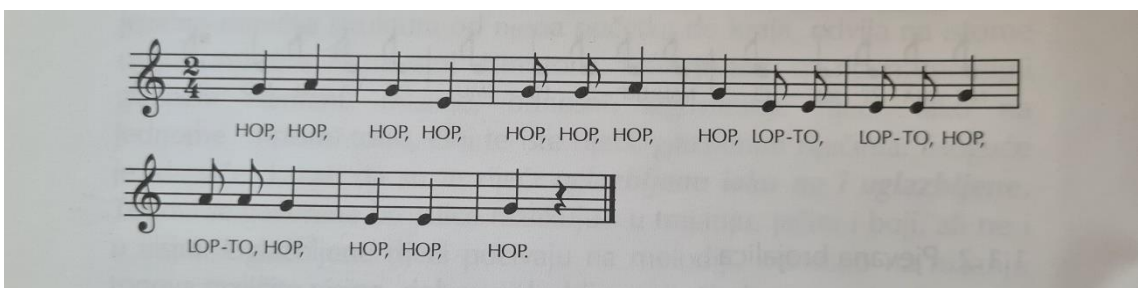
brojalice često uključuju bogate ritmičke obrasce i raznovrsne riječi koje stimuliraju djetetov um i sluh. Brojalice su djetetu prirodno bliske jer kombiniraju glazbene elemente s ritmičkim tekstom, što može biti intuitivno razumljivo i privlačno za dječje uho i oko.

Slika 4. govorena brojlica

3.5.1.3. Pjevana brojlica

Pjevana se brojlica (slika 5.) izvodi slobodno, bez ikakvih tonalnih ograničenja; nije vezana ni uz dur ni uz mol, niti slijedi pravila melodijskog i harmonijskog razvoja na glavnim i sporednim stupnjevima ljestvice. Ova vrsta brojlice posebno privlači djecu jer ne sadrži polutonove koji su teži za slušanje i izvođenje što im zapravo „pomaže“ u razvoju glasovnih sposobnosti. Pučka brojlica na najuspješniji način oslobađa „vrijeme i prostor“ za melodiju i sadržaj pjesme, čineći je savršenom za dječju publiku.

Slika 5. pjevana brojlica

3.5.1.4. Podjela brojalice prema sadržaju

Sadržaj brojalice ima izuzetan utjecaj i važnost u dječjoj percepciji. Brojalice su usko povezane s glazbenim elementima poput ritma i tonova, što dodatno obogaćuje

njihovu emocionalnu i intelektualnu dimenziju u razvoju djeteta. One često kombiniraju maštovitost sa stvarnim iskustvima, potičući dječju kreativnost i razumijevanje svijeta oko sebe. Stilovi koji nastaju iz djetetove maštovitosti često spontano oblikuju sadržaj brojalica. Kroz igru koja spaja stvarnost i maštovitost, svako dijete stječe nova iskustva i spoznaje. Brojalice mogu biti osnova ili dio neformalne igre, ali uvijek su poticajne za djetetov rast bez obzira jesu li stvarne, maštovite ili na prvi pogled neobične (Jurišić i Sam Palmić, 2002).

3.5.1.5. Konkretna brojalica

Konkretna brojalica još nosi naziv i stvarna ili određena brojalica, a u stvari to je brojalica koja se usredotočuje na moguću stvarnost sadržaja, a posebno je važna jer koristi jasno razumljive i konkretne situacije. Takav sadržaj je blizak djeci jer se bavi svakodnevnim događajima i iskustvima koje djeca lako prepoznaju i s kojima se mogu poistovjetiti. Tako brojalica ne samo da zabavlja već i educira djecu pomažući im da bolje razumiju svijet oko sebe kroz igru i ritam.

Primjeri konkretnih brojalica (Jurišić i Sam Palmić, 2002, str. 26)

Zbivanja i svakodnevne situacije u djetetovoj okolini:

I–GRA – TI–SE VO–LIM–JA, KAD SE LOP–TA KO–TR–LJA.

Životinjske ljubimce:

MO–JA MA–CA PRE–DE KRAJ DR–VE–NE GRE–DE.

Prirodne pojave:

SPU–STI–LA SE KI–ŠA, NA–LJU–TI–LA JE MI–ŠA!

Sredstvo odgoja:

RU–KE TRE–BA DO–BRO PRA–TI DA TE BO–LEST NE ZA–HVA–TI!

Primjer 1. Konkretna brojalica „Ruke“

RU–KE TRE–BA DOB–RO PRA–TI

DA TE BO–LEST NE ZA–HVA–TI

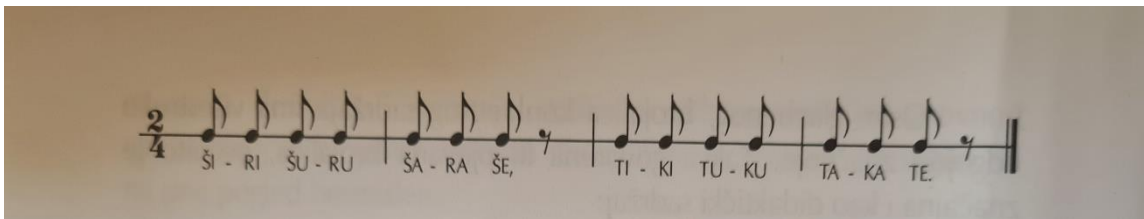
Primjer 2. Konkretna, ali nestvarna brojalica „Iš'o medo u dućan“

I–ŠO ME–DO U DU–ĆAN NI–JE RE–KO DO–BAR DAN!

3.5.1.6. Besmisljena brojalica

Sadržaj brojalica često se sastoji od niza slogova ili riječi koje nemaju konkretno značenja ili poruku. Umjesto toga, ti slogovi služe kao ritmički uzorak ili podrška razvoju djetetovog govora i pravilnom izgovoru pojedinih zvukova (slika 6.). Brojalice

su često kreativni poticaji za djecu koja uživaju u stvaranju novih slogova, a ti ritmički slogovi postepeno postaju „prave riječi“ u djetetovom razumijevanju svijeta oko sebe.

Slika 6. Besmislena brojalica

Primjer 3: Besmislena brojalica „Ekete, pekete“

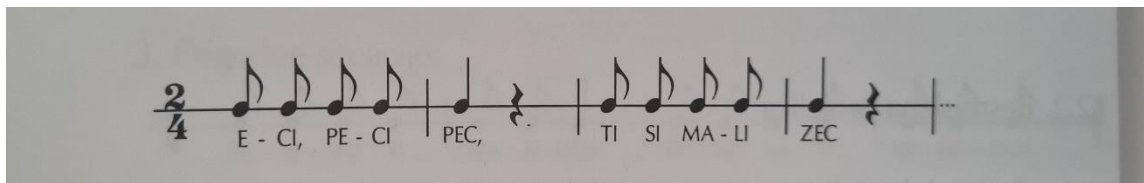
E-KE-TE PE-KE-TE PIK-MAN-DU-RA! SA-RA, SI-RA,
JE-STE-DU-RA, JE-STE-ČKA, KLE-PE-TA-LO, MA-ČKA!

3.5.1.7. Smisljena brojalica

Vukojević (2021) tvrdi da su smisljene brojalice one koje djetetu omogućuju lako razumijevanje i koje su povezane sa stvarnim svakodnevnim iskustvima. Ove brojalice koriste stvarne riječi i situacije koje su bliske djetetu, izbjegavajući apstraktne ili nepoznate pojmove. Na primjer, brojalice mogu uključivati brojenje voća, životinja ili predmeta koje dijete svakodnevno vidi i koristi. Time se potiče djetetov interes za učenje brojanja i razvijanje jezičnih vještina u kontekstu koji im je blizak i razumljiv.

3.5.1.8. Kombinirana brojalica

Brojalice često miješaju konkretni i besmisleni sadržaj kako bi stvorile ritmičku cjelinu, tipičnu za narodni izričaj. Nizanje slogova ili besmislenih riječi često služi za oblikovanje ritmičkog obrasca. U ovoj vrsti brojalica, slogovi i riječi spontano se spajaju, umjesto da se svjesno oblikuju u glazbenom smislu prema unaprijed postavljenom planu. Kao rezultat dječje improvizacije, nastaju prikladni i zanimljivi tekstovi.

Slika 7. Kombinirana brojalica

Primjer 4. kombinirana brojilica „Čiči čočo čuču čar“

ČI-ČI, ČO-ČO, ČU-ČU, ČAR,
CE-STOM I-DE DIM-NJA-ČAR,
ĐI-ĐI, ĐO-ĐO, ĐU-ĐU, ĐIN,
PO-KRAJ VO-DE PJE-VA MLIN.

3.6. Obrada brojilice u praksi

Peteh (2007) ističe da brojilice razvijaju pokret i ritam. Ritam se može demonstrirati pokretom prstiju, rukama, tijelom, nogama ili šakama dok se izgovor uz pokret izražava pljeskanjem, njihanjem tijela, mahanjem ruku, poskakivanjem, kretanjem u jednom smjeru itd. Uz sve navedeno moguće je i koristiti određene instrumente poput zvečki, bubnjeva, triangla ili udaraljki. U radu s djecom ritam možemo izraziti tapšanjem po koljenima ili ramenima, a metar plješćući lijevo-desno, pucketajući prstima, svirajući udaraljke. Djeca brojilicu izgovaraju u ritmu, a kreću se u metru gdje imitiraju odgajatelja.

Primjer 1. brojilica „Okoš-bokoš“

Provođenje brojilice „Okoš-bokoš“ može biti sjajan način za poticanje igre i razvoj socijalnih vještina kod djece. U ovom primjeru, odgajatelj odabire brojilicu iz vlastitog djetinjstva koja se i dalje koristi u svakodnevnoj igri, a važno je da odgajatelj podijeli s djecom svoja sjećanja na igre i pjesme, kako bi obogatio njihov doživljaj vremena provedenog u vrtiću. Ova brojilica služi kao osnovni element igre koja može uključivati dvoje ili više djece. Djeca se okupljaju u krugu, sjedeći ili stojeći te postavljaju stisnute šake ispred sebe. Igra počinje tako što jedno dijete tzv. „brojač“ dodirne vlastitu bradu i govoreći „bum“ nastavlja lupati svojom šakom po šakama svih igrača, pritom izgovarajući brojilicu:

Bum!

Okoš bokoš.

Prdne kokoš.

Pita Paja,

Kol'ko tebi treba jaja?

(dijete na kojem je stala brojilica odgovara npr. „5“) /Bum, 1, 2, 3, 4, 5.

Kada brojilica stane na određenoj ruci, to dijete treba reći koliko jaja mu je potrebno. Nakon toga, brojač ponovo počinje brojati, krećući se od brade i broji onoliko puta koliko je izrečeni broj. Kada brojilica ponovo stane na ruku djeteta, ono mora maknuti jednu ruku, ako brojač opet stane na njegovu preostalu ruku, dijete ispada igre.

4. Utjecaj glazbenih aktivnosti na cjeloviti razvoj djeteta

Marić i Goran (2013) naglašavaju da glazbene aktivnosti doprinose kognitivnom razvoju tako što potiču razvoj mozga, posebno područje povezano s jezikom, matematikom i prostornim razmišljanjem te emocionalnom razvoju. Glazba pomaže djeci da se izraze te da prepoznaju vlastite emocije i da razumiju emocije drugih, a pjevanje i sviranje mogu biti i terapijski jer pomažu smanjenju stresa i anksioznosti. Također, potiče i socijalni razvoj jer takve aktivnosti u grupi potiču socijalnu interakciju, suradnju i timski rad, djeca uče kako komunicirati i dijeliti s drugima kroz zajedničke glazbene aktivnosti. Sviranje instrumenata, ples i razvijanje koordinacije, odlika su razvijanja motoričkog razvoja.

Glazba ima značajan utjecaj na cjelokupan razvoj, uključujući inteligenciju, sposobnost čitanja, kreativnost i socijalne vještine. Stoga je očito da je glazba ključna sastavnica u odgojnim procesima koji obuhvaća cjelovit razvoj djeteta. Ovdje se radi o poticanju „glazbenog doživljavanja, izražavanja i stvaranja putem različitih odgojnih situacija“ (Šimičić, 2017, str. 26-27).

Umjesto da se rodi kao „prazna ploča“, novorođenče već ima iznenađujuće bogato iskustvo o svijetu oko sebe. Istraživanja su otkrila da novorođenčad već tijekom fetalnog razdoblja reagira na različite zvukove te da nakon rođenja prepoznaju poznate zvukove iz svoje okoline i melodije koje su čuli u prenatalnom razdoblju, uključujući i majčin glas među glasovima drugih žena. Novorođenčad i fetusi, iako ne mogu aktivno sudjelovati u učenju, pokazali su sposobnost učenja tijekom spavanja. Dodatno, istraživanja su pokazala da fetus reagira na ritmičke podražaje. Grupa finskih znanstvenika (Partanen i sur., 2013) istraživala je kako glazba može pozitivno utjecati na razvoj mozga fetusa. U istraživanju je sudjelovalo 12 trudnica s nekomplikiranim jednoplodnim trudnoćama koje su u posljednjem tromjesečju trudnoće redovito slušale popularnu dječju pjesmu „Twinkle, Twinkle, Little Star“ pet puta tjedno sve do rođenja djeteta, dok ostale sudionice istraživanja nisu imale takvu glazbenu izloženost. Nakon poroda, pokazalo se kako su djeca iz eksperimentalne skupine, koja su bila izložena ovoj pjesmi u utrobi, pokazala jači EP (Evocirani potencijali su moždani odgovori na repetitivnu stimulaciju specifičnog živčanog sustava i neurofiziolojska tehnika ispitivanja osjetnih sustava: vidnog, slušnog i osjeta dodira) odgovor pri prepoznavanju te pjesme u usporedbi s djecom koja nisu bila izložena glazbi. Znanstvenici su ponovili

istraživanje četiri mjeseca nakon poroda i potvrdili su nepromijenjenost rezultata, unatoč četveromjesečnoj pauzi tijekom koje pjesma nije bila reproducirana.

Prema HDS ZAMP (2003, str. 21) ističe da zvukovi mogu imati stimulativan učinak na fetus te da novorođenčad može prepoznati te zvukove nakon rođenja. U jednoj istraživačkoj studiji, majke su svoje novorođene bebe izlagale zvucima violine. Nakon rođenja, istraživači su pratili ponašanje djece tijekom prvih šest mjeseci života. Rezultati su pokazali da su djeca iz skupine koja je bila izložena glazbi značajno napredovala u razvoju grubih i finih motoričkih vještina, jezičnog razvoja te u nekim aspektima somatsko-senzorne koordinacije i kognitivnih sposobnosti.

Kovač (2021) kako je navedeno u radu Crnković i sur. (2020, str. 22) objašnjava „glazba se općenito doživljava u slušnom, prefrontalnom i sljepoočnom korteksu ljudskog mozga. Ona potiče promjene u lučenju aktivnosti hormona žlijezda s unutarnjim izlučivanjem, posebice promjenu aktivnosti osi; hipotalamus, hipofiza i nadbubrežna žlijezda“. Posljedice toga dovode do promjene u koncentraciji kortizola koje djeluju na lučenje endorfina i enkefalina te na promjene koncentracija i aktivnosti neurotransmitera serotonina, dopamina i noradrenalina ističe Kovač (2021, str. 9-10).

Manasteriotti (1981) smatra da djeca koja odrastaju u okruženju, a nisu bila izlagana umjetnosti, vjerojatno će se sporije razvijati u usporedbi s onima čije okružje potiče stvaranje estetskog odnosa prema umjetnosti. Ona također ističe da djeca koja su socijalno i kulturno obogaćena imaju prednost u razvoju estetske osjetljivosti u odnosu na djecu koja su uskraćena takvim utjecajima. Manasteriotti naglašava da se formiranje estetske osjetljivosti može dogoditi već u najranijim godinama djetetova života.

Nikolić (2018) tvrdi da postoje istraživanja koja pokazuju da mala djeca koja sudjeluju u glazbenim aktivnostima često pokazuju bolju pokretljivost, koordinaciju i sposobnost vokalizacije tonova i ritmova u usporedbi s onima koji nisu sudjelovali u glazbenim programima. Djeca uključena u integrirane glazbene aktivnosti pokazuju znatna poboljšanja u motoričkim, jezičnim i perceptivno-motoričkim sposobnostima. Jasno je vidljiva povezanost razvoja motoričkog razvoja i glazbenog obrazovanja. Također, sviranje instrumenta ne samo da poboljšava motoričke vještine već i psihomotorne sposobnosti.

Male stvari čine djecu sretnima, a posebno pjesma, ona je za dijete izvor radosti, neovisno jeli ju pjeva ili sluša. Djeca se pjevajući zapravo igraju! Uživaju u vlastitom glasu, proizvodeći razne melodije te stvarajući razne zvukove. Ljudski glas utječe spoznajno na dijete jer tad stječe prve spoznaje i iskustva, a kasnije je sposobno zapaziti

i emotivno doživjeti promjene u glasu druge osobe uz to je spremno doživjeti emociju koju donosi glazba. Marić i Goran (2013) tvrde da postoje istraživanja koja se temelje na dječjem razvoju i utjecaju glazbe te ističu da je period od druge do šeste godine života optimalno vrijeme za razvoj glazbenih sposobnosti. Međutim, dogodi li se da dijete ima genetsko nasljeđe pozitivno za glazbeni razvoj, a izostane li poticaj za glazbu, dijete kasnije neće doseći svoj potencijalni maksimum.

5. Zaključak

Osiguravanjem bogate i poticajne okoline koja omogućuje slušanje i pjevanje glazbe, istraživanje plesnih pokreta te sviranje raznih instrumenata, promičemo dječji glazbeni razvoj na sveobuhvatan način. Organizacija redovitih glazbenih radionica, nastupa i interaktivnih igara, koje obuhvaćaju različite glazbene stilove i kulture, omogućuje djeci da razvijaju ritmičke i melodijske sposobnosti kao i kreativnost.

Uz glazbene aktivnosti, djeca dobivaju priliku istraživati i izražavati svoje emocije što je ključno za njihov emocionalni razvoj. Glazba i pokret omogućuju djeci da prepoznaju, imenuju i razumiju vlastite emocije ali i emocije drugih. Kroz zajedničko muziciranje, djeca uče kako surađivati, dijeliti i komunicirati, čime se razvijaju njihove socijalne vještine. Kreativni procesi u glazbi potiču djecu na razvoj kritičkog razmišljanja i sposobnosti rješavanja problema dok im improvizacija i stvaranje vlastitih glazbenih kompozicija omogućuju slobodan izraz i jačanje osjećaja individualnosti. Ples i pokret kao dijelovi glazbenih aktivnosti doprinose razvoju motoričkih vještina, koordinacije i tjelesne svijesti.

Korištenje brojalica u ovom kontekstu igra posebnu ulogu. Brojalice, sa svojim ritmičkim izgovaranjem riječi i fraza, pomažu djeci u razvoju jezičnih i matematičkih vještina. Jednostavni, ponavljajući stihovi omogućuju djeci da usvoje temeljne koncepte ritma, brojanja i sekvenciranja, pružajući osnovu za kasnije složenije matematičko razumijevanje. Dodatno, brojalice često uključuju pokrete ili geste koje potiču razvoj fine motorike i koordinacije. Sudjelovanjem u grupnim aktivnostima s brojalicama, djeca razvijaju osjećaj zajedništva i timskog rada, dok istovremeno jačaju samodisciplinu i sposobnost praćenja uputa.

Kroz integraciju glazbe i ritma u svakodnevne aktivnosti, doprinosimo cjelokupnom razvoju djece, stvarajući čvrste temelje za njihov budući emocionalni, socijalni i intelektualni napredak. Sve ove aktivnosti zajedno omogućuju djeci da izgrade pozitivan odnos prema glazbi i umjetnosti te ih motiviraju za daljnje istraživanje i učenje u drugim područjima.

5. Literatura

1. Crnković, D. (2020). *Muzikoterapija: umjetnost glazbe kroz umijeće liječenja*. Naklada Slap.
2. Dugonjić, M. (2019). *Uloga glazbene kulture u odgoju djece predškolske dobi*. Završni rad. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
3. Dobrota, S. (2007). Glazba i dijete. *Zrno*. 77(103).
4. Dobrota, S. (2019). Stavovi odgojitelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću i samoprocjena kompetentnosti za njihovu realizaciju. *Metodički ogledi*. 26(2), 59-76. <https://doi.org/10.21464/mo.26.2.6>
5. Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture (1991). *Programsko usmjerenje odgoja*. Zagreb: br. 7-8
6. Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima*. Mali profesor.
7. Huotilainen, M., Kujala, T., Partanen, E., Tervaniemi, M. (2013). Music exposure induces long-term neural effects. *PloS ONE*. 8(10), e78946. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0078946>
8. Jurišić, G. i Sam Palmić, R. (2002). *Brojalica snažni glazbeni poticaj*. Adamić
9. Kovač, V. (2021). *Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta*. Završni rad. Čakovec: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
10. Manasteriotti, V. (1981). *Prvi susret djeteta s muzikom*. Školska knjiga.
11. Marić, Lj. i Goran, Lj. (2013). *Zapjevajmo radosno*. Golden marketing – Tehnička knjiga.
12. Miočić, M. (2012). Kultura predškolske ustanove u svjetlu glazbenih kompetencija odgajatelja. *Magistra ladertina*. 7(1), 73-87. <https://hrcak.srce.hr/99893>.
13. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske (2010). *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje*. Zagreb.
14. Nikolić, L. (2018). Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta. *Napredak*. 159 (1-2), 139-158. <https://hrcak.srce.hr/202779>.
15. Peteh, M. (2007). *Zlatno doba brojalice*. Alinea.

16. Rade, R. (2009). Stihovi, pjesmice i brojalice su poput udice. *Dijete, vrtić, obitelj*. 15(56), 29-31. <https://hrcak.srce.hr/164819>.
17. Riman, M. (2008). *Dijete pjeva*. Rijeka: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci.
18. Starc, B., Čudina-Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B., Letica, M. (2004). *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*. Golden marketing.
19. Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić – zajednica koja uči (mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja)*. Spektar Media.
20. Šagud, M. (2015). Komunikacija odgajatelja i djece u igri i strukturiranim aktivnostima. *Školski vjesnik*. 64 (1), 91-111.
21. Šimičić, M. (2017). *Glazba kao komunikacija*. Završni rad. Petrinja: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
22. Vasta, R., Haith, M.M., i Miller, S.A. (1995). *Dječja psihologija moderna znanost*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
23. Vidulin, S. (2016). Glazbeni odgoj djece u predškolskim ustanovama: mogućnosti i ograničenja. *Život i škola*. 62(1), 221-233. <https://hrcak.srce.hr/165136>
24. Vukojević, A. (2021). *Brojalice u kontekstu glazbenih aktivnosti djece rane i predškolske dobi*. Završni rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu.
25. Zaštita autorskih muzičkih prava (ZAMP) Hrvatskog društva skladatelja (HDS) (2003). *Moć glazbe*.
https://www.zamp.hr/uploads/documents/korisnici/ZAMP_brosura_Moc_glazbe.pdf.

Sažetak

Uz obitelj, odgajatelj ima ključnu ulogu u prepoznavanju i razvijanju djetetovih glazbenih sposobnosti i ukusa. Glazba, integrirana u igru, najprirodniju i najpotrebniju dječju aktivnost, pruža najbolje mogućnosti za upoznavanje s glazbom. Djeca isprva pasivno doživljavaju glazbu, no s vremenom aktivno sudjeluju u pjevanju, sviranju, glazbeno-pokretnim igrama i slušanju glazbe, što su osnovna sredstva glazbenog odgoja i bitna za dječji razvoj. Ovaj rad ističe kako brojalice u ranom dječjem razvoju doprinose cjelovitom razvoju djeteta, s posebnim naglaskom na jezično-govorni razvoj. Brojalice potiču jezičnu kreativnost i govornu ekspresiju, čime se olakšava cjelokupan razvoj djeteta. Odgajatelji bi trebali brojalice redovito integrirati u obrazovne aktivnosti kako bi maksimalno iskoristili njihove prednosti za poticanje dječjeg razvoja. Ritmične i lako pamtljive, omogućuju djeci da kroz ponavljanje stihova razvijaju osjećaj za ritam, koordinaciju i jezične vještine. Također, pomažu u razvoju socijalnih vještina jer se često izvode u grupi, potičući suradnju, dijeljenje i zajedničku aktivnost. Korištenje brojalica u različitim situacijama pruža djeci raznolike mogućnosti za razvoj, istovremeno potičući njihov kognitivni, emocionalni i fizički razvoj.

Ključne riječi: brojalica, igra, jezično-govorni razvoj, glazba, cjelovit razvoj djeteta

Summary

Alongside the family, educators play a key role in recognizing and developing a child's musical abilities and tastes. Music, integrated into play—the most natural and essential activity for children - provides the best opportunities for becoming acquainted with music. Initially, children experience music passively, but over time, they actively participate in singing, playing instruments, music-movement games, and listening to music, which are fundamental tools for musical education and essential for child development.

This paper explores how nursery rhymes contribute to the holistic development of children in early childhood, with a particular emphasis on language and speech development. Nursery rhymes stimulate linguistic creativity and verbal expression, facilitating overall child development. Educators should regularly integrate nursery rhymes into educational activities to maximize their benefits for promoting children's development. Rhythmic and easy to remember, nursery rhymes enable children to develop a sense of rhythm, coordination, and language skills through repetition. They also aid in the development of social skills, as they are often performed in groups, encouraging cooperation, sharing, and collective activity. The use of nursery rhymes in various situations provides children with diverse opportunities for development, simultaneously fostering their cognitive, emotional, and physical growth.

Keywords: nursery rhyme, play, language and speech development, music, holistic child development

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja NIKOLINA ČAIĆ, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja RANOŠ I PREDŠKOLSKOG ODGOVA I ^{OBRAZOVANJA}, izjavljujem da je ovaj završni/diplomski rad rezultat isključivo mogega rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i literatura. Izjavljujem da ni jedan dio završnog/diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, stoga ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnoga/diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskog, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 19.09.2024

Potpis

**IZJAVA O POHRANI ZAVRŠNOGA/DIPLOMSKOGA RADA (PODCRTAJTE
ODGOVARAJUĆE) U DIGITALNI REPOZITORIJ FILOZOFSKOGA FAKULTETA
U SPLITU**

Student/Studentica: Nikolina Čaić

Naslov rada: Brojalica u kontekstu cjelovitog razvoja djece rane i predškolske dobi

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Vrsta rada: Završni rad

Mentor/Mentorica rada (akad. stupanj i zvanje, ime i prezime): prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Sumentor/Sumentorica rada (akad. stupanj i zvanje, ime i prezime):

Članovi Povjerenstva (akad. stupanj i zvanje, ime i prezime):

dr. sc. Danijela Petrušić

doc. dr. sc. Marijo Krnić

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanoga završnoga/diplomskoga rada (zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice potpuno odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada. Slažem se da taj rad, koji će biti trajno pohranjen u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15, 131/17), bude:

a) u otvorenom pristupu

b) dostupan studentima i djelatnicima FFST-a

c) dostupan široj javnosti, ali nakon proteka 6 mjeseci / 12 mjeseci / 24 mjeseca (zaokružite odgovarajući broj mjeseci).

(zaokružite odgovarajuće)

U slučaju potrebe (dodatnoga) ograničavanja pristupa Vašemu ocjenskom radu, podnosi se obrazloženi zahtjev nadležnomu tijelu u ustanovi.

Mjesto, nadnevak: Spit, 19.rujna 2024.

Potpis studenta/ studentice:

